

תהלים (19)

בתפילת חנה: והיא מרת נפש ותתפלל על ה', שהטיחה דברים כלפי מעלה, שאע"פ שחנה עצמה היתה "מרת נפש", נתונה בצער, היא השליכה צערה מנגד ולא התפללה על עצמה כלל, אלא הטיחה את דברי תפילתה לפניו יתברך שמו על הצער של מעלה. חנה רצתה לומר בדבריה, שהיא כשלעצמה מוכנה לוותר על הולדת בן צער נפשה היא משליכה מנגד, אבל "למען חסדך", "למען שמך", על כך היא מתפללת ומבקשת בן. זהו מה שאומרים אנו בהלל: לא לנו ה', לא לנו, כי לשמך תן כבוד, על חסדך על אמיתך. הבקשה היא לא עבור עצמנו, המטרה היא כבוד שמך, שיתפרסם חסדך הגדול בעולם.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

יְגַעֲתִי בְּאַנְחָתִי אֶשְׁחָה בְּכָל לַיְלָה מִטְּתִי בְּדִמְעָתִי עֵרְשִׁי אֶמְסָה (י.ו.)

הפחד מהמוות החריד את דוד המלך, עד שהוא מעיד על עצמו: "יְגַעֲתִי בְּאַנְחָתִי". דוד המלך הבין את סכנת העולם, ואת משמעות של סכנת המיתה, דוד המלך לא דאג לאובדן חיי הגוף אלא לאובדן חיי הנפש, עד שמתוך הרגשת עוצמת הפחד הוא נשבר באנחותיו. חז"ל אומרים: אנחה שוברת חצי גופו של אדם (ברכות נח:), וזהו שאמר דוד המלך: "יְגַעֲתִי", התעייפתי מרוב אנחות, עד כדי הורדת דמעות של צער וכאב. לא בלבד, אלא אף "אשחה בכל לילה מיטתי", כדי שניתן יהיה לצוף מים, צריך שכמות המים תהיה גדולה יותר מהאדם, כדי שהוא יכול לצוף מעליהם. אם כתוב שדוד המלך היה "שוחה" בתוך דמעותיו, פירוש הדבר שהיו לו יותר דמעות מאשר גופו, והכוונה בזה שהוא היה קשור ומחובר למעיין הדמעות.

"בְּדִמְעָתִי עֵרְשִׁי אֶמְסָה", המיטה עליה שכב דוד המלך התמלאה בדמעות, עד שהיא נמסה מרוב דמעות כמו סוכר הנמס במים. ריבוי הצרות גרמו לרוב הדמעות עד שהמיטה מלאה מים.

כיום נוצר מצב שלא מפחדים מפני המוות, בירידת הדורות אבדנו את ערך החיים ואת המשמעות של כל יום של חיים. כשאין הבנת כיצד לנצל את החיים כראוי, לא איכפת למות. כאשר מבינים את ערכם של חיי האדם, מתפרצים בבכי על שמועה לא טובה של מוות. הדבר הגרוע ביותר שיכול לקרות לאדם בחייו, הוא המוות. הפחד הגדול ביותר, שהביא דוד המלך עד כדי ריבוי דמעות ובכיה, הוא החשש הנורא לאבד את החיים.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

הקב"ה שומע גם "קול בכי", ללא בכי ממש

פִּי שִׁמְעָה ה' קוֹל בְּכִי (י.ט)

מהו 'קול בכי'? מדוע לא כתב בפשטות 'כי שמע ה' בכי'? כתב ה"מטה אפרים" (הלכות ראש השנה): נוהגין

שׁוֹבָה ה' מִלְצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֲנִי לְמַעַן חֶסֶדְךָ (י.ה)

מיסודות התפילה הוא אמירת טענה לזכות. צריך שתהיה לכל בקשה סיבה לזכות. הבקשה "מִלְצָה נַפְשִׁי" מיוסדת על "לְמַעַן חֶסֶדְךָ". החסד של הקב"ה הוא נתינה בלי גבול, הטבה לשם הטבה, ולכן חסד הוא מלשון בושה כמו שכתוב: חסד הוא (ויקרא כ. יז עיין פירש"י). זוהי הטענה הראשונה של בקשת הישועה, "הוֹשִׁיעֲנִי", בכדי שיוודע גודל חסדך בעולם. עצם הבקשה היא המעוררת את מידת החסד בעולם.

נפש שמשון "תהלים" מאת הרב פינקוס זצ"ל

כשלא מפחדים מהמוות, איך יפחדו מעונשי הגיהנום?

"פִּי אֵין בְּמֹות זְכָרְךָ בְּשָׂאוֹל מִי יוֹדֶה לָךְ" (תהלים ו, ו)

בפירושו לתהלים, "משפט צדק" (אות רמח), הביא הגאון רבי משה מזאלשין, ביאור נפלא בשם הראשונים: לכאורה יש לתמוה: למה אין בני האדם יראים מה', הלא רואים ויודעים את המובא על העונשים המרים בגיהנום, המובאים בגמרא ובמדרשים ובפרט בזוהר הקדוש ושאר ספרים הקדושים? אך יש לומר, שמה שאינם רואים בעיניהם אלא רק מפי השמועה, אינו נכנס באוזניהם, וקל וחומר הוא: ומה המוות, לא עלינו, אותו הם רואים בעיניהם, אין יראים ממנו, כל שכן הגיהנום שאינו נראה! זר כוונת הכתוב: אם "אין במוות זכרך" אם המות, אותו הם רואים בעיניהם, אינו גורם להם לזכור את ה', איך יראו מן השאול והגיהנום, שאינו נראה לעיני בן אנוש.

כמוצא שלל רב "תהלים"

בקשה למען כבוד שמים

"פִּי אֵין בְּמֹות זְכָרְךָ בְּשָׂאוֹל מִי יוֹדֶה לָךְ" (תהלים ו, ו)

אומר דוד המלך: הרי אין שום תועלת במה שאמות. כשאדם מת, שוב הוא אינו יכול לקדש שם שמים. אחרי מיתה לא מזכירים את שמו יתברך ולא מודים לו.

כל אלו הן טענות לעורר רחמי שמים עליו למען כבודו יתברך, למען חסדו יתברך. ובאמת, אדם תמה: הרי ישנן טענות כה טובות, והמהוות סיבה אמיתית למניעת הצרות. מדוע, איפוא, בכל אופן הקב"ה מביא עלינו צרות? התשובה היא: יש צורך שאנחנו נאמר את הטענות האלו, שאנחנו נרגיש אותן. ובאמת, קשה עד מאוד להגיע למדרגה גבוהה זו, להיקלע לתוך צרה ולבקש להנצל ממנה למען כבוד שמים! מי שמסוגל באמת לשכוח מעצמו ואיכפת לו כבוד שמים, זה דבר מבהיל. וכה ביאר רבינו הגר"ח מוולוז'ין זצוק"ל (נפה"ח ש"ב פ"ב) את מה שדרשו חז"ל (ברכות לא ע"ב) על הנאמר

הלכה: כיבוד אב ואם, עד היכן מוראם

כתב השו"ע (יו"ד ס' ר"מ ס"ג) עד היכן מוראם, היה הבן לובש חמדות וישב בראש הקהל, ובאו אביו ואמו וקרעו בגדיו והכוהו על ראשו וירקו בפיו, לא יכלם אותם אלא ישתוק ויירא מן המלך מלכי המלכים שצוהו בכך, ובפסקים ותשובות (אות יב) כתב: ומקורו בגמרא (קידושין לא.), וברמב"ם (הל' ממרים פ"ו ה"ז) הוסיף: שאילו מלך בשר ודם גזר עליו דבר שהוא מצטער יותר מזה לא היה יכול לפרסם בדבר, ק"ו למי שאמר והיה העולם ברצונו.

ספר פסקים ותשובות

פתגם: מהירות האור גבוהה ממהירות הקול, זו הסיבה שיש אנשים שנראים חכמים עד שהם פותחים את הפה.
ספר "שמחלה"

חקירה: אין אדם מקדיש ואוסר דבר שאינו שלו
צריך להיות שלו כדי שיוכל להקדישו ולאוסרו, או אסור שיהיה של אחר. ונפק"מ האם אפשר להקדיש הפקר (המידות לחקר ההלכה ב-ה, יג-מז, דרכי משה דרכי הקניינים ו-ז ד"ה דהנה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כאחד הגאונים

בעל בית אחד הביא את בנו לפני רבי יצחק אלחנן מקובנא, כדי שיבחנהו בתלמודו. נענה לו הרב ובחן את הנער בקטע מסויים של רש"י. לבסוף פנה אל האב ואמר: אפשר לומר על בנך, שהוא כאחד הגאונים הקדמונים, פני האב צהלו והוא לא ידע נפשו מרוב נחת. לאחר צאתם הסביר הרב למקורביו: הרי הגאונים שקדמו לרש"י לא ידעו כמובן רש"י, ומבחינה זו אותו נער הוא כאחד הגאונים.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף נט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: גיינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל, ויקטור חי בן יקוטא.

לבכות ולהוריד דמעות בתפלת ראש השנה ויום הכיפורים אף כשחל בשבת, ומי שאין בכיה נופלת עליו בימים האלה, היא הוראה שאין נשמתו הגונה ושלימה. והוסיף הגאון רבי שבתי הורביץ (בן השל"ה הקדוש), בספרו "ווי העמודים", ומכל מקום, אף מי שאינו בוכה טוב לעשות קול בכי כאילו הוא בוכה, וכתב: "כי שמע ה' קול בכי", אע"פ שלא בכה ממש, והכל לפי מה שהוא אדם, וכל לבבות דורש ה', ובלבד שיכוון לבו לשמים. וכבר הקדימו אביו, השל"ה הקדוש (מסכת תמיד, פרק נר מצוה): אמרו רבותינו ז"ל (ברכות לב:): כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה, על כן יעורר אדם עצמו ויראה שתפילתו תהיה בדמעה, ובוידיו וזהזכרת עוונותיו, ובקשת הסליחה והמחילה, ופשיטא שיהיה בבכי ותחנונים. ואף אם לפעמים אינו בוכה ממש. יהיה קול שמדבר בתפילתו, יהיה בקול נמוך ומשבר כאילו היה בוכה, ועל זה רמז דוד המלך "פִּי שִׁמְעָה ה' קוֹל בְּכִי", לא אמר "בבכיי", רק "קול בכי", כלומר: שעושה קול כאילו היה בוכה. ויאמר הכל בקול תחנונים, כקול עני ואביון המתחנן.

כמוצא שלל רב "תהלים"

תפילה מול בקשה, שמיעה או לקיחה?

שִׁמְעָה ה' תַּחֲנִיתִי ה' תַּפְלִיתִי יִקַּח (ו. י.)

מה בין "תַּחֲנִיתִי" לבין "תַּפְלִיתִי", ולמה לגבי תחינתי נאמר "שִׁמְעָה" ואילו תפילתי נאמר "יִקַּח". יעקב אבינו אומר: (בראשית מח.כב) "אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי", ואונקלוס מתרגם: "בצלוחי ובבעותי", כוונתו: שצלוחי הוא סדר התפילה הקבוע, ואילו בעותי זה בקשה מחודשת שיכול האדם לחדש בתפילתו בכל ברכה וברכה. ויש נפקא מינה גדולה בין 'תפילה' ל'בקשה': בתפילה הקבועה, אותה סידרו אנשי כנסת הגדולה, אין הכוונה מעכבת למעט בברכת אבות, אך לעומת זאת אותה בקשה שמחדש האדם על צרכיו, ברור שעליו לכוון כוונה יתירה, וללא כוונה אין בקשתו נשמעת, כמאמר חז"ל (תענית ה.): אין תפילתו של אדם נשמעת אלא אם כן משים נפשו בכפו, וכמו שנתבאר שם בגמרא שהכוונה לתפילת יחיד. ואף בין חרב לקשת יש נפקא מינה גדולה: החרב מזיקה לכשלעצמה, כי הברזל החד ממית, אך הקשת אין בכוחה להזיק ולהמית, אלא כפי הכח שישקיע היורה במתיחתה, כך יוכל להעיף את החץ למרחקים ולפגוע. לכן נמשלה התפילה לחרב, כי כמו החרב הפוגעת אף בלי כוונה מיוחדת, גם התפילה אינה צריכה כוונה מרובה. אמנם הבקשה הרי היא כקשת, כשם שיש צורך להשקיע כח במתיחת הקשת כדי שתפגע, כך צריך לכוון כוונה יתירה בבקשה, כדי שתתקבל. זהו שאומר הדוד המלך "שִׁמְעָה ה' תַּחֲנִיתִי", זו הבקשה המיוחדת הטעונה כוונה מרובה ושמיעה מיוחדת מבורא עולם ולעומתה "ה' תַּפְלִיתִי יִקַּח", זו התפילה הרגילה שאין בה הכרח בכוונה מיוחדת, והקב"ה לוקחה אף בלי כוונה מרובה.

כמוצא שלל רב "תהלים" בשם משך חכמה

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr